

1. เรื่อง การปลูกไม้ดอกไม้ประดับสวย ด้วยมือเรา
2. หน่วยงาน งานสนาม กลุ่มอำนวยการ ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์
3. รายชื่อผู้จัดทำ
  - 3.1 นายชัชวาล โปธิ์ทัย
  - 3.2 นายประทีป อยู่เพชร
  - 3.3 นายประทีน ชื่นอยู่
  - 3.4 นายทวี อินทร์หวาน

#### 4. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำขั้นตอนการจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้

#### 5. กระบวนการจัดการความรู้

##### 5.1 การบ่งชี้ความรู้

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมางานสนาม ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ศูนย์อนามัยที่ 3 มีส่วนร่วมในปลูกต้นไม้ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสิ่งแวดล้อมโลก วันอนามัยสิ่งแวดล้อมไทย วันพ่อ วันแม่ วันครบรอบก่อตั้งศูนย์ฯลฯ ต้นไม้ที่ปลูกมีทั้งชนิดไม้ยืนต้น และไม้ล้มลุก ซึ่งจากการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้แล้วพบว่า ต้นไม้ที่ปลูกเว้นระยะไม่เท่ากัน การกลบดินไม่เรียบร้อย ขณะทำกิจกรรมเกิดความสับสนวุ่นวาย เนื่องจากไม่มีการแบ่งหน้าที่ผู้ร่วมกิจกรรม ทำให้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ทุกครั้ง เจ้าหน้าที่งานสนามไม่สามารถควบคุมกำกับให้ผู้มาร่วมกิจกรรมทำตามแผนงานที่วางไว้ได้ จึงทำให้เกิดอุปสรรคทุกครั้งภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมรณรงค์ เจ้าหน้าที่งานสนามต้องมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม จากปัญหาดังกล่าวงานสนามจึงสนใจที่จะจัดทำขั้นตอนการจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ เพื่อให้เกิดระบบการจัดการที่ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามตามแผนผังที่ได้วางแผนไว้ อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปลูกต้นไม้ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มาร่วมกิจกรรมด้วย

##### 5.2 การสร้างและแสวงหาความรู้

จากการค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ได้ข้อมูลวิธีการปลูกต้นไม้ดังนี้

การปลูกต้นไม้ควรปฏิบัติในช่วงฤดูฝนจะได้ผลดีที่สุด ก่อนปลูกต้นไม้ควรพิจารณาก่อนว่าจะปลูกต้นไม้เพื่ออะไร ปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับ หรือปลูกเพื่อให้ร่มเงา หรือปลูกเพื่อเป็นอาหารและยา และจะปลูกต้นไม้ชนิดไหน และระยะเวลาปลูกเท่าไร หลังจากตัดสินใจได้ชัดเจนแล้วก็เริ่มการปลูกต้นไม้โดย

1. การเตรียมพื้นที่ปลูก ถางวัชพืช พรุนหน้าดิน ถ้าพื้นที่ปลูกมีสภาพเป็นดินเหนียว หรือลูกรัง ควรจะใส่ปุ๋ยหมัก หรือเศษพืช ถ้าพื้นที่ปลูกมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ควรทำร่องเพื่อระบายน้ำ

2. การเลือกกล้าไม้ ควรเลือกกล้าไม้แก่แรง และเป็นกล้าไม้ที่มีคุณภาพ การขนย้ายกล้าไม้ไปที่ไกลๆ ให้คลุมกล้าไม้ด้วยตาข่ายดำ หรือป้องกันแสงแดด ถ้ากล้าไม้เหี่ยวเฉาควรนำกล้าไม้ไว้ไถ่ร่มเงา ควรนำกล้าไม้ออกไว้กลางแจ้งก่อนปลูก และรดน้ำน้อยลง เพื่อให้กล้าไม้แก่แรง

3. การขุดหลุมปลูก การขุดหลุมปลูกควรให้มีความกว้างใหญ่กว่าเบ้าดินของถุงกล้าไม้ เพื่อช่วยให้ระบบรากหาอาหารได้ดีขึ้น

4. การปลูกต้นไม้ นำกล้าไม้ออกจากถุง กระดาษพลาสติก และวางลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ถ้าในพื้นที่ปลูกมีสัตว์เลื้อยเข้ามาทำลายต้นไม้ ควรมีรั้วรอบบริเวณที่ปลูก

5. การดูแลหลังจากปลูก การปลูกต้นไม้ในช่วงฤดูฝนจะทำให้ต้นไม้มีอัตราการตายมาก แต่ถ้าต้องการปลูกในฤดูอื่น ควรรดน้ำจนกว่าต้นไม้จะฟื้นตัว ในพื้นที่ปลูกมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น และโตเร็วกว่าต้นไม้ที่ปลูก ควรกำจัด

เพื่อช่วยลดอัตราการแย่งอาหาร และแสงแดด ถ้าดินในพื้นที่ปลูกเป็นดินแข็งเช่นดินเหนียว ลูกรั้ง ควรพรวนดิน บริเวณรอบๆ ต้นไม้ เพื่อช่วยให้ระบบรากหาอาหารได้ดีขึ้น ขณะพรวนดินควรผสมปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อช่วยให้คุณภาพดินดีขึ้น

### 5.3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

จากการค้นคว้าเอกสาร และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่งานสนามด้วยกันทำให้สามารถ กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมรณรงค์การปลูกต้นไม้ให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์อนามัยที่ 3 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้

เนื่องจากศูนย์อนามัยที่ 3 มีพื้นที่ภายนอกเป็นจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกพันธุ์ไม้ที่จะใช้ปลูก

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการปลูกต้นไม้

แบ่งหน้าที่เจ้าหน้าที่งานสนามในการดูแลการปลูกต้นไม้

- การเตรียมพื้นที่ (ถางวัชพืช พรวนหน้าดิน ขุดหลุม ชีงเชือกวางแนว)
- จัดเตรียมกล้าไม้
- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ (จอบ เสียม ซ้อนพรวนดิน ภาชนะใส่ถุงกล้าต้นไม้ ขยะ ไม้เตรียม

ถุงมือ ให้ใช้มือเปล่า)

- อธิบายวิธีการปลูก

### 5.4 การประเมินผล และกลั่นกรองความรู้

งานสนามนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมรณรงค์การปลูกต้นไม้ที่กำหนดไว้มาทดลองใช้ในการรณรงค์ปลูกต้นไม้ เมื่อวันที่ เมษายน 2559 การจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ทำในพื้นที่ 2 จุด ซึ่งในแต่ละจุดมีประเด็นปัญหาที่ต่างกกัน ดังนี้

#### จุดที่ 1 บริเวณด้านหน้าห้องคลอด

ปลูกต้นพิกุลทดแทนต้นดาวเรืองที่ปลูกเพื่อต้อนรับอธิบดีกรมอนามัย พบประเด็นปัญหาที่ควร ต้องมีการปรับปรุงคือ

1. การเตรียมพื้นที่มีการขุดหลุม แต่ไม่มีการชีงเชือกวางแนว ทำให้เมื่อผู้ร่วมกิจกรรมปลูกจึงไม่เป็นแนว เดียวกัน และการวางต้นไม้ในพื้นที่ปลูกมีระยะห่างไม่เท่ากัน
2. เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่อธิบายวิธีการปลูกมีคนเดียว ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ยินไม่ทั่วถึง การอธิบาย ขั้นตอนได้ไม่ชัดเจน

3. ไม่มีอุปกรณ์ที่จะใช้สำหรับกลบดิน เก็บเศษกิ่งไม้

4. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจน เพราะบางคนยังไม่รู้ว่าจะทำอะไร

#### จุดที่ 2 บริเวณด้านหน้าห้องส้วมบริเวณด้านหน้าศูนย์ฯ

ปลูกต้นไม้ มีการเตรียมขุดหลุม พร้อมมีต้นไม้ และดินสำหรับลองกันหลุม และกลบด้านบน วางไว้ ด้านข้าง จุดนี้ไม่มีการอธิบายวิธีการปลูก จึงทำให้ไม่รู้ว่าจะดินที่เตรียมไว้ใช้เพื่อทำอะไร ไม่มีอุปกรณ์สำหรับใช้กลบดิน

### 5.5 การเข้าถึงความรู้

จัดวางข้อมูลไว้ใน Drive k – งานสนาม – การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

### 5.6 การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้

แบ่งปันความรู้ใน Facebook กลุ่ม KM-HPC8

## 5.7 การเรียนรู้

เจ้าหน้าที่แผนงานสวนสมุนไพรที่3 พุดคุยประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ได้ข้อสรุปขั้นตอนการดำเนินงาน ตามขั้นตอน วางแผนทบทวนปัญหาของเจ้าหน้าที่สวน เรื่องการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สวนและบุคลากรที่สนใจ และจัดกิจกรรมรณรงค์ การปลูกต้นไม้แบ่งปันความรู้ใน Facebook กลุ่ม KM-HPC8 การเรียนรู้ที่ต่อยอด ปี 2559 ได้นำแนวทางการปลูกไม้ดอกไม้ประดับไปดำเนินงานในพื้นที่ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่งานสวนอีกครั้งเพื่อพิจารณาปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อต่อยอดการเป็น”รุกขกร”ในการดูแลต้นไม้ที่ถูกต้อง ต่อไป